

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 30. kesäkuuta 2023
(OR. en)

11157/23

ECOFIN 681
UEM 215
SOC 506
EMPL 357
COMPET 701
ENV 780
EDUC 293
RECH 325
ENER 416
JAI 928
GENDER 157
ANTIDISCRIM 151
JEUN 195
SAN 432

ILMOITUS

Lähettäjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto

Ed. asiak. nro: 9851/1/23 REV 1

Kom:n asiak. nro: COM(2023) 625 final

Asia: NEUVOSTON SUOSITUS Slovakian vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Slovakian vuoden 2023 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

---

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena edellä mainittu, komission ehdotukseen COM(2023) 625 final perustuva, neuvoston ja Eurooppa-neuvoston käsittelemä ehdotus neuvoston suositukseksi.

NEUVOSTON SUOSITUS,

annettu ... päivänä ...kuuta ...,

Slovakian vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Slovakian vuoden 2023 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97¹ ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011² ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

---

¹ EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.

² EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25.

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241³, jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, jäljempänä 'tukiväline', tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Tukivälineestä tarjotaan jäsenvaltioille rahoitustukea uudistusten ja investointien toteuttamiseen, eli kyse on unionin rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti tukivälineellä edistetään taloudellista ja osallistavaa elpymistä sekä kestävien ja kasvua edistävien uudistusten ja investointien toteuttamista, erityisesti sellaisten uudistusten ja investointien toteuttamista, joilla tuetaan vihreää ja digitaalista siirtymää sekä vahvistetaan jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokykyä. Tukiväline auttaa myös vahvistamaan julkista taloutta ja vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, parantamaan unionin alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamista. Tukivälineen mukainen enimmäisrahoitusosuus jäsenvaltiota kohti päivitettiin 30 päivänä kesäkuuta 2022 asetuksen (EU) 2021/241 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

---

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (2) Komissio hyväksyi 22 päivänä marraskuuta 2022 vuotuisen selvityksen kestävästä kasvusta 2023; tämä käynnisti vuoden 2023 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalaisen ohjausjakson. Eurooppa-neuvosto hyväksyi 23 päivänä maaliskuuta 2023 vuotuisen kestävä kasvun selvityksen 2023 painopisteet, jotka keskittyvät kilpailukykyisen kestävyuden neljän ulottuvuuden ympärille. Komissio antoi 22 päivänä marraskuuta 2022 lisäksi asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella laadittavan varoituskansalautuun koskevan kertomuksen vuodelle 2023, jossa se katsoi, että Slovakia kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joissa saattaa olla epätasapainoja tai niiden uhka ja joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Komissio antoi samana päivänä myös lausunnon Slovakian vuoden 2023 alustavasta talousarviosuunnitelmasta. Komissio antoi suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi neuvoston suositukseksi sekä ehdotuksen vuoden 2023 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen euroalueen talouspolitiikasta⁴, jäljempänä 'euroaluetta koskeva vuoden 2023 suositus', 16 päivänä toukokuuta 2023 ja yhteisen työllisyysraportin 13 päivänä maaliskuuta 2023.
- (3) Unionin talouksien häiriönsietokyky on osoittautunut erinomaiseksi, mutta geopolitiittisen tilanteen vaikutus on edelleen negatiivinen. Samalla kun unioni pysyy vakaasti Ukrainan rinnalla, sen talous- ja sosiaalipolitiikassa keskitytään lyhyellä aikavälillä vähentämään energiasokkien negatiivista vaikutusta haavoittuvassa asemassa oleviin kotitalouksiin ja yrityksiin sekä keskipitkällä aikavälillä jatkamaan toimia vihreän ja digitaalisen siirtymän toteuttamiseksi, kestävä ja osallistavan kasvun tukemiseksi, makrotalouden vakauden turvaamiseksi ja häiriönsietokyvyn parantamiseksi. Lisäksi keskitytään vahvasti unionin kilpailukykyyn ja tuottavuuden parantamiseen.

---

⁴ Neuvoston suositus, annettu 16 päivänä toukokuuta 2023, euroalueen talouspolitiikasta (EUVL C 180, 23.5.2023, s. 1).

- (4) Komissio antoi 1 päivänä helmikuuta 2023 tiedonannon ”Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma nettonollan aikakaudelle”, jäljempänä ’Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma’. Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelman tavoitteena on parantaa unionin nettonollateollisuuden kilpailukykyä ja tukea nopeaa siirtymistä ilmastoneutraaliuteen. Se täydentää käynnissä olevia Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan ja REPowerEU-suunnitelmaan kuuluvia toimia. Sen tavoitteena on myös luoda suotuisampi ympäristö, jotta voidaan lisätä unionin kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi vaadittavien nettonollateknologioiden ja tuotteiden tuotantokapasiteettia unionissa sekä varmistaa kriittisten raaka-aineiden saatavuus muun muassa monipuolistamalla hankintoja, hyödyntämällä jäsenvaltioiden geologisia luonnonvaroja asianmukaisesti ja maksimoimalla raaka-aineiden kierrätys. Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma rakentuu seuraavien neljän pilarin varaan: ennakoitava ja yksinkertaistettu sääntely-ympäristö, rahoituksen saannin nopeuttaminen, osaamisen parantaminen ja avoin kauppa häiriönsietokykyisten toimitusketjujen luomiseksi. Komissio antoi lisäksi 16 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon ”EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky vuoden 2030 jälkeen”, jonka perustana on yhdeksän toisiaan vahvistavaa tekijää ja tavoite pyrkiä luomaan kasvua edistävä sääntelykehys. Tiedonannossa määritetään ensisijaisia politiikkoja, joilla pyritään aktiivisesti saamaan aikaan unionin ja sen jäsenvaltioiden pitkän aikavälin kilpailukykyä edistäviä rakenteellisia parannuksia, oikein kohdennettuja investointeja ja sääntelytoimia. Jäljempänä esitettävillä suosituksilla edesautetaan kyseisiin ensisijaisiin politiikkoihin liittyviä toimia.
- (5) Vuonna 2023 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalainen ohjausjakso kehittyi edelleen tukiväliseen täytäntöönpanon mukaisesti. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpano kaikilta osin on edelleen olennaisen tärkeää eurooppalaisen ohjausjakson mukaisen politiikan ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat kytkeytyvät kaikkiin viime vuosina annettuihin asiaankuuluviin maakohtaisiin suosituksiin tai merkittävään osaan niistä. Vuosien 2019, 2020 ja 2022 maakohtaiset suositukset ovat yhtä lailla tärkeitä tarkistettaessa, päivitettäessä tai muutettaessa elpymis- ja palautumissuunnitelmia asetuksen (EU) 2021/241 14, 18 ja 21 artiklan mukaisesti.

- (6) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/435⁵, jäljempänä 'REPowerEU-asetus', joka annettiin 27 päivänä helmikuuta 2023, pyritään nopeassa tahdissa poistamaan unionin riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista. Tällä tavoin edistetään energiaturvallisuutta ja unionin energihuollon monipuolistamista sekä lisätään samalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, energian varastointikapasiteettia ja energiatehokkuutta. REPowerEU-asetuksessa jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus lisätä kansallisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa uusi REPowerEU-luku, jotta ne voivat rahoittaa keskeisiä uudistuksia ja investointeja, jotka auttavat saavuttamaan REPowerEU-tavoitteet. Kyseiset uudistukset ja investoinnit auttavat myös parantamaan unionin nettonollateollisuuden kilpailukykyä, kuten Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelmassa hahmotellaan, ja niiden energiaan liittyvien maakohtaisten suositusten noudattamista, joita jäsenvaltioille on annettu vuonna 2022 ja annetaan tarvittavilta osin myös vuonna 2023. REPowerEU-asetuksessa otetaan käyttöön uusi rahoitustuen luokka, jota ei makseta takaisin; tuki asetetaan jäsenvaltioiden saataville elpymis- ja palautumissuunnitelmiin kuuluvien uusien energiaan liittyvien uudistusten ja investointien rahoittamiseksi.

---

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1).

(7) Komissio hyväksyi 8 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon, jossa annetaan finanssipoliittista ohjausta vuodeksi 2024, jäljempänä '8 päivänä maaliskuuta annettu tiedonanto'. Sillä pyritään tukemaan jäsenvaltioiden vakaus- ja lähentymisohjelmien valmistelua ja sitä kautta vahvistamaan politiikan koordinoitua. Komissio muistutti, että vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen soveltamisesta luovutaan vuoden 2023 lopussa. Vuosiksi 2023 ja 2024 komissio vaati finanssipolitiikkaa, jolla varmistetaan keskipitkän aikavälin velkakestävyys ja lisätään potentiaalista kasvua kestäväällä tavalla, ja kehotti jäsenvaltioita esittämään vuoden 2023 vakaus- ja lähentymisohjelmissaan, miten niiden finanssipoliittisilla suunnitelmilla varmistetaan, että perussopimuksessa asetettua 3 prosentin viitearvoa suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) noudatetaan ja miten varmistetaan uskottava ja jatkuva velan vähentäminen tai velan pitäminen maltillisella tasolla keskipitkällä aikavälillä. Komissio myös kehotti jäsenvaltioita luopumaan asteittain kansallisista finanssipoliittisista toimenpiteistä, joita on otettu käyttöön kotitalouksien ja yritysten suojelemiseksi energian hintasokilta, alkaen vähiten kohdennetuista toimenpiteistä. Se totesi, että jos tukitoimenpiteitä on tarpeen jatkaa energian hintojen uusien nousupaineiden vuoksi, jäsenvaltioiden olisi kohdennettava tällaiset toimenpiteet haavoittuviin kotitalouksiin ja yrityksiin paremmin. Komissio totesi, että julkista taloutta koskevat suositukset kvantifioitaisiin ja eriytettäisiin. Lisäksi, kuten linjauksista EU:n talouden ohjausjärjestelmän uudistamiseksi 9 päivänä marraskuuta 2022 annetussa komission tiedonannossa ehdotetaan, julkista taloutta koskevat suositukset laadittaisiin nettomääräisten perusmenojen pohjalta. Komissio suositti, että kaikki jäsenvaltiot edelleen suojaavat kansallisesti rahoitetut investoinnit ja varmistavat tukivälineen ja muiden unionin varojen tuloksellisen käytön, ottaen huomioon erityisesti vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä selviytymiskykyyn liittyvät tavoitteet. Komissio totesi aikovansa ehdottaa neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen käynnistämistä keväällä 2024 vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella ja voimassa olevia säännöksiä noudattaen.

- (8) Komissio esitti 26 päivänä huhtikuuta 2023 lainsäädäntöehdotuksia, joilla unionin talouden ohjausjärjestelmää koskevat säännöt uudistetaan kattavasti. Ehdotusten keskeisenä tavoitteena on vahvistaa julkisen velan kestävyyttä ja edistää kestävää ja osallistavaa kasvua kaikissa jäsenvaltioissa uudistusten ja investointien avulla. Komission ehdotusten tavoitteena on parantaa kansallista sitoutumista, yksinkertaistaa ohjausjärjestelmää ja lisätä keskipitkän aikavälin painotusta sekä vahvistaa ja johdonmukaistaa toteuttamisen valvontaa. Suuntaviivoista EU:n talouden ohjausjärjestelmän uudistamiseksi 14 päivänä maaliskuuta 2023 annettujen neuvoston päätelmien mukaisesti tavoitteena on, että lainsäädäntötyö saadaan päätökseen vuonna 2023.

(9) Slovakia toimitti 29 päivänä huhtikuuta 2021 komissiolle kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Komissio arvioi asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan nojalla elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta kyseisen asetuksen liitteessä V esitettyjä arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 13 päivänä heinäkuuta 2021 täytäntöönpanopäätöksen Slovakian elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä⁶. Rahoituserien maksamisen ehtona on, että komissio on hyväksynyt asetuksen (EU) 2021/241 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti päätöksen, jossa todetaan, että Slovakia on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut. Slovakia toimitti 26 päivänä huhtikuuta 2023 komissiolle asetuksen (EU) 2021/241 21 c artiklan mukaisesti muokatun kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa, johon sisältyi REPowerEU-luku. Muokatussa elpymis- ja palautumissuunnitelmassa otetaan myös huomioon päivitetty rahoitusosuuden enimmäismäärä asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 2 kohdan mukaisesti ja esitetään komissiolle perusteltu pyyntö 13 päivänä heinäkuuta 2021 annetun neuvoston täytäntöönpanopäätöksen muuttamiseksi asetuksen (EU) 2021/241 21 artiklan 1 kohdan mukaisesti, koska Slovakia katsoi, että objektiivisten olosuhteiden vuoksi se ei pysty enää toteuttamaan elpymis- ja palautumissuunnitelmaansa kaikilta osin.

---

⁶ ST 10156/2021 INIT, ST 10156/2021 ADD 1 ja ST 10156/2021 COR 1.

- (10) Slovakia toimitti vuoden 2023 kansallisen uudistusohjelmansa 27 päivänä huhtikuuta 2023 ja vuoden 2023 vakausohjelmansa 27 päivänä huhtikuuta 2023 asetuksen (EY) N:o 1466/97 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Ohjelmat on arvioitu yhdessä, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon. Asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti vuoden 2023 kansallisessa uudistusohjelmassa otetaan huomioon myös Slovakian puolivuositainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.
- (11) Komissio julkaisi 24 päivänä toukokuuta 2023 Slovakiaa koskevan vuoden 2023 maaraportin. Siinä arvioidaan Slovakian edistymistä neuvoston vuosina 2019–2022 hyväksymien asianomaisten maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Slovakia on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Kyseisen analyysin perusteella maaraportissa yksilöidään puutteita sellaisten haasteiden osalta, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ei vastata tai joihin vastataan vain osittain, sekä tuodaan esiin uusia ja kehittymässä olevia haasteita. Maaraportissa arvioidaan myös Slovakian edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien unionin yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

(12) Komissio teki asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklan nojalla Slovakiasta perusteellisen tarkastelun, jonka tulokset se julkaisi 24 päivänä toukokuuta 2023. Komission päätelmä oli, että Slovakialla ei ole makrotalouden epätasapainoja. Erityisesti kilpailukykyyn, asuntoihin, kotitalouksien velkaan ja ulkoiseen tasapainoon liittyvät haavoittuvuudet ovat lisääntyneet, mutta vaikuttaa siltä, että ne saadaan kaiken kaikkiaan hallintaan lähitulevaisuudessa ja niiden odotetaan helpottavan taloustilanteen normalisoituessa. Energian hintasokki vaikutti talouteen voimakkaasti, ja inflaatio kiihtyi nopeasti. Pohjainflaatio ja yksikkötyökustannusten kasvu ylittivät selvästi euroalueen keskiarvon. Niiden ennustetaan normalisoituvan, mutta vaarana on, että kustannuskilpailukykyyn kohdistuvan paineen hellittäminen saattaa kestää kauan ja että vahva kotimainen kysyntä asettaa edelleen paineita kauppataseelle. Vaihtotase heikkeni vuonna 2022 merkittävästi energian korkeiden tuontihintojen ja muiden kuin energiaan liittyvien tuotteiden nettoviennin huomattavan laskun vuoksi. Vaihtotaseen alijäämän ennustetaan kohenevan hieman mutta pysyvän suurena vuosina 2023 ja 2024 energian hintojen laskusta huolimatta. Ulkoiseen kestävyysliittävien riskien arvioidaan kuitenkin olevan lyhyellä aikavälillä vähäisiä. Julkisen talouden alijäämien ennustetaan olevan huomattavia kuluvana ja seuraavana vuotena ja alkavan korjaantua vuodesta 2024 lähtien. Asunnot vaikuttavat olevan hieman ylihinnoiteltuja markkinoiden kasvettua usean vuoden ajan. Samanaikaisesti lainanotto on ollut mittavaa – vaikka onkin nyt vähenemässä – ja kotitalouksien velka kasvoi voimakkaasti. Nämä yhdessä aiheuttavat riskin talouden vakaudelle. Pankkisektori on kuitenkin edelleen hyvin pääomitettu ja erittäin kannattava, ja järjestämättömien lainojen osuus on pieni. Slovakian talouden haavoittuvuuksien torjumiseksi tarvitaan jatkuvia toimia. Erityisesti liiallista kysyntää olisi hillittävä, mikä tukisi vaihtotaseen alijäämän ja pohjainflaation erojen kaventamista suhteessa muuhun euroalueeseen. Tämä voidaan toteuttaa varmistamalla riittävä julkisen talouden vakauttaminen ja toimenpiteillä kotitalouksien velkaantumiseen puuttumiseksi sekä pitämällä samanaikaisesti asuntojen hinnat kohtuullisina kiinteistöverotuksella ja asuntotarjontaa tukevilla toimenpiteillä.

- (13) Eurostatin vahvistamien tietojen mukaan Slovakian julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2021 oli 5,4 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui 2,0 prosenttiin vuonna 2022, ja julkinen velka, joka vuoden 2021 lopussa oli 61,0 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui vuoden 2022 loppuun mennessä 57,8 prosenttiin. Komissio antoi 24 päivänä toukokuuta 2023 Europan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laaditun kertomuksen. Kyseisessä kertomuksessa käsiteltiin Slovakian julkisen talouden tilannetta, sillä vuonna 2023 sen julkisen talouden alijäämän suunnitellaan ylittävän kolmen prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen. Kertomuksessa todettiin, että alijäämäkriteeriä ei ole noudatettu. Komissio ei ehdottanut 8 päivänä maaliskuuta 2023 antamansa tiedonannon mukaisesti uusien liiallisen alijäämän menettelyjen aloittamista keväällä 2023. Tämän jälkeen komissio totesi aikovansa ehdottaa neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisiä alijäämiä koskevien menettelyjen käynnistämistä keväällä 2024 vuoden 2023 toteutumatiетojen perusteella. Slovakian olisi otettava tämä huomioon toteuttaessaan vuoden 2023 talousarviotaan ja laatiessaan alustavaa talousarviosuunnitelmaansa vuodeksi 2024.

- (14) Julkisen talouden rahoitusasemaan ovat vaikuttaneet finanssipoliittiset toimenpiteet, joita on toteutettu energian hinnannousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi. Vuonna 2022 tällaisiin finanssipolitiikan menoja lisääviin toimenpiteisiin kuuluivat korkealle inflaatiolle eniten alttiina olevien kotitalouksien etuudet, lapsenetuuden kertaluonteinen korotus, kertaluonteinen ”14. kuukauden eläke”, kertaluonteinen bonus kaikille julkisen sektorin työntekijöille ja sääntelemättömiä yhtiöitä koskevat sähkön ja kaasun hintakatot. Kyseisten toimenpiteiden kustannukset korvattiin osittain energiantuottajien ja -toimittajien satunnaisista tuotoista perittävillä uusilla veroilla eli neuvoston asetuksen (EU) 2022/1854⁷ mukaisella solidaarisuusmaksulla. Komissio arvioi, että kyseisistä toimenpiteistä julkiselle taloudelle vuonna 2022 aiheutuneet nettokustannukset olivat 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Julkisen talouden rahoitusasemaan ovat vaikuttaneet myös Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden tilapäisen suojelun tarjoamisen talousarviokustannukset, joiden arvioidaan olleen 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2022. Samaan aikaan covid-19-kriisiin liittyvien väliaikaisten hätätoimenpiteiden arvioidut kustannukset laskivat 0,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2022, kun ne vuonna 2021 olivat 3,2 prosenttia.
- (15) Neuvosto suositti 18 päivänä kesäkuuta 2021, että Slovakia varmistaa, että finanssipolitiikan viritys on vuonna 2022 edelleen kasvua tukeva, elpymis- ja palautumistukivälineen tarjoama sysäys mukaan lukien, ja jatkaa kansallisesti rahoitettuja investointeja.⁸

---

⁷ Neuvoston asetus (EU) 2022/1854, annettu 6 päivänä lokakuuta 2022, korkeisiin energianhintoihin liittyvistä hätätoimenpiteistä (EUVL L 261 I, 7.10.2022, s. 1).

⁸ Neuvoston suositus, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2021, jolla annetaan neuvoston lausunto Slovakian vuoden 2021 vakausohjelmasta (EUVL C 304, 29.7.2021, s. 121).

- (16) Komission arvioiden mukaan finanssipolitiikan viritys⁹ oli vuonna 2022 kiristävä (1,3 % suhteessa BKT:hen), mikä oli asianmukaista tilanteessa, jossa inflaatio oli korkea. Neuvoston suosituksen mukaisesti Slovakia jatkoi elpymisen tukemista tukivälineestä rahoitettavilla investoinneilla. Tukivälineen avustuksilla ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot olivat 1,2 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2022 (1,3 % suhteessa BKT:hen vuonna 2021). Tukivälineen avustuksilla ja muilla unionin varoilla rahoitettujen menojen väheneminen vuonna 2022 johtui unionin rakennerahastojen varojen vähäisestä käyttöönnotosta ja tukivälineen avustuksilla rahoitettavien toteutuneiden menojen lykkäyksistä. Kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla oli finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä vaikutus, joka oli 0,2 prosenttiyksikköä¹⁰. Sen vuoksi Slovakia on neuvoston suosituksen mukaisesti jatkanut kansallisesti rahoitettavia investointeja. Kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman uusia tulopuolen toimenpiteitä) oli finanssipolitiikan viritykseen kiristävä vaikutus, joka oli 1,3 prosenttiyksikköä. Näin ollen Slovakia on pitänyt kansallisesti rahoitettavien juoksevien menojen kasvun riittävästi kurissa.

---

⁹ Finanssipolitiikan viritystä mitataan perusmenojen (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä) muutoksena suhteessa keskipitkän aikavälin potentiaaliseen kasvuun. Perusmenoista on jätetty pois covid-19-kriisiin liittyvät väliaikaiset hätätoimenpiteet, mutta niihin on otettu mukaan tukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustukset), ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot. Lisätietoja on julkisen talouden tilastotaulukoiden laatikossa 1.

¹⁰ Muilla kansallisesti rahoitetuilla pääomamenoilla oli kiristävä vaikutus, joka oli 0,1 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen.

- (17) Vuoden 2023 vakausohjelmaan sisältyvien julkisen talouden kehitysarvioiden perustana oleva makrotalouden skenaario on komission kevään 2023 talousennusteen mukainen vuonna 2023 ja sen jälkeen. Hallitus ennakoi reaalisen BKT:n kasvavan 1,3 prosenttia vuonna 2023 ja 1,8 prosenttia vuonna 2024. Komission kevään 2023 talousennusteessa puolestaan oletetaan reaalisen BKT:n kasvun olevan suurempi, 1,7 prosenttia vuonna 2023 ja 2,1 prosenttia vuonna 2024, mikä johtuu pääasiassa viennin odotettua nopeammasta elpymisestä, koska toimitusketjun pullonkaulojen odotetaan poistuvan ja Slovakian tärkeimpien vientikohteiden talousnäkökymien paranevan.
- (18) Hallitus odottaa vuoden 2023 vakausohjelmassaan, että julkisen talouden alijäämä kasvaa 6,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Vuoden 2023 kasvu on pääasiassa seurausta toimenpiteistä, jotka toteutettiin energian hintojen nousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi, sekä muista toimenpiteistä, kuten verohyvityksen ja lapsenetuksien korottamisesta ja vanhempainhyvityksen käyttöönotosta. Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan julkisen talouden velka, joka oli vuoden 2022 lopussa 57,8 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvaa vuoden 2023 loppuun mennessä 58,7 prosenttiin. Komission kevään 2023 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä on 6,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Tämä vastaa vuoden 2023 vakausohjelmassa ennakoitua alijäämää. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen vuoden 2023 lopussa on vastaava kuin komission kevään 2023 talousennusteessa, 58,3 prosenttia.

(19) Finanssipoliittisten toimenpiteiden, joita on toteutettu energian hinnannousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi, odotetaan edelleen vaikuttavan julkisen talouden rahoitusasemaan vuonna 2023. Ne koostuvat vuodesta 2022 jatketuista toimenpiteistä, erityisesti sähkön ja kaasun hintakatosta sääntelemättömille yhtiöille, ja uusista toimenpiteistä, kuten kotitalouksien ja säänneltyjen (pienen) yritysten sähkö-, kaasu- ja kaukolämpötoimitusten hintakatosta. Näiden toimenpiteiden kustannukset korvataan osittain energiantoimittajien satunnaisista voitoista perittävillä veroilla eli asetukseen (EU) 2022/1854 liittyvällä solidaarisuusmaksulla, vesihuoltoalan rakennusyhtiöiden erityismaksulla ja ylimääräisiä voittoja tekeville sähköntuottajille asetetulla tulokatolla. Kun kyseiset tulot otetaan huomioon, tukitoimenpiteiden nettokustannukset julkiselle taloudelle vuonna 2023 ovat komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 2,0 prosenttia suhteessa BKT:hen¹¹. Vuoden 2023 toimenpiteet eivät vaikuta energian hintojen noususta eniten kärsiviin kotitalouksiin tai yrityksiin kohdennetuilta, eikä niillä täysin säilytetä energian kysynnän vähentämiseen ja energiatehokkuuden lisäämiseen kannustavaa hintasignaalia. Näin ollen mitään kohdennettuja tukitoimenpiteitä ei tule ottaa huomioon arvioitaessa 12 päivänä heinäkuuta 2022 annetun neuvoston suosituksen¹² noudattamista (verrattuna 0,2 %:iin suhteessa BKT:hen vuonna 2022). Kustannusten, joita Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden tilapäinen suojele aiheuttaa julkiselle taloudelle, ennustetaan supistuvan 0,1 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuoteen 2022 verrattuna. Lisäksi odotetaan, että vuoden 2023 julkisen talouden rahoitusasema hyötyy siitä, että covid-19-kriisiin liittyvistä väliaikaisista hätätoimenpiteistä luovutaan asteittain (0,8 % suhteessa BKT:hen).

---

¹¹ Luku kuvaa toimenpiteiden vuotuisia talousarviokustannuksia, mukaan lukien juoksevat tulot ja menot sekä pääomamenoja koskevat toimenpiteet.

¹² Neuvoston suositus, annettu 12 päivänä heinäkuuta 2022, Slovakian vuoden 2022 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Slovakian vuoden 2022 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 334, 1.9.2022, s. 205).

- (20) Neuvosto suositti¹³ 12 päivänä heinäkuuta 2022 antamassaan suosituksessa, että Slovakia toteuttaisi toimia, joilla varmistetaan vuonna 2023, että kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvu on linjassa kaiken kaikkiaan neutraalin finanssipolitiikan virityksen kanssa, kun otetaan huomioon jatkettu väliaikainen ja kohdennettu tuki energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille. Slovakian olisi samanaikaisesti oltava valmiina mukauttamaan juoksevia menoja tilanteen muuttuessa. Slovakialle suositettiin myös, että se lisäisi julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen ottaen huomioon REPowerEU-aloite, muun muassa tukivälineen ja muiden unionin varojen avulla.

---

¹³ Slovakian potentiaalisen tuotannon kasvu, jota käytetään finanssipolitiikan virityksen mittaamiseen, keskipitkällä aikavälillä (kymmenen vuoden keskiarvo) on komission kevään 2023 talousennusteen perusteella nimellisin luvuin arviolta 12,0 prosenttia.

(21) Vuonna 2023 finanssipolitiikan viritys on komission kevään 2023 talousennusteen mukaan elvyttävä (−6,2 % suhteessa BKT:hen) tilanteessa, jossa inflaatio on korkea. Vuonna 2022 finanssipolitiikan viritys oli kiristävä (1,3 % suhteessa BKT:hen). Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä) ennakoitaan olevan finanssipolitiikan viritykseen vuonna 2023 elvyttävä vaikutus, joka on 4,4 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen. Perusmenojen kasvuun sisältyvät energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille suunnattujen kohdennettujen tukitoimenpiteiden kustannukset, jotka supistuvat 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Siihen sisältyvät myös vähentyneet kustannukset tilapäisen suojelelun tarjoamisesta Ukrainasta siirtymään joutuneille henkilöille (vähennys 0,1 % suhteessa BKT:hen). Näin ollen kansallisesti rahoitettujen juoksevien nettoperusmenojen elvyttävä vaikutus ei ole seurausta kohdennetusta tuesta energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä) elvyttävä kasvu johtuu kohdentamattomista energiatoimenpiteistä, terveydenhuollon ammattilaisten pysyvistä palkankorotuksista ja arvonlisäverokantojen alentamisesta elintarvike- ja vapaa-ajansektoreilla. Yhteenvetona voidaan todeta, että kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen ennakoitu kasvu ei ole 12 päivänä heinäkuuta 2022 annetun neuvoston suosituksen mukainen. Tukivälineen avustuksilla ja muilla unionin varoilla rahoitettavien menojen ennakoitaan olevan 2,8 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023, ja kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla ennakoitaan olevan finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä vaikutus, joka on 0,1 prosenttiyksikköä¹⁴. Slovakia aikoo rahoittaa lisäinvestointeja tukivälineestä ja muista unionin varoista, ja se ennakoii myös jatkavansa kansallisesti rahoitettuja investointeja.¹⁵ Se aikoo rahoittaa julkisen talouden investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energian toimitusvarmuuteen, kuten kansalliseen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiostrategiaan, minkä tarkoituksena on lisätä joustavuutta, lyhentää palvelujen hankinta-aikaa ja ottaa mukaan laajempi valikoima toimittajia, myös pieniä ja keskisuuria yrityksiä.

---

¹⁴ Muiden kansallisesti rahoitettujen pääomamenojen ennakoitaan vaikuttavan elvyttävästi (0,1 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen).

¹⁵ Tukivälineellä ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot ovat 0,0 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023, ja kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla on finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä vaikutus, joka on 1,3 prosenttiyksikköä. Muilla kansallisesti rahoitetuilla pääomamenoilla ennakoitaan olevan elvyttävä vaikutus, joka on 0,1 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen.

- (22) Vuoden 2023 vakausohjelmassa julkisen talouden alijäämän odotetaan supistuvan 4,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2024. Alijäämän supistuminen vuonna 2024 johtuu pääasiassa energian hintojen nousun taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia lieventävien toimenpiteiden asteittaisesta lopettamisesta. Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan julkisen talouden velan odotetaan kasvavan vuoden 2024 loppuun mennessä 59,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Komission kevään 2023 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 4,8 prosenttia vuonna 2024. Tämä vastaa vuoden 2023 vakausohjelmassa ennakoitua alijäämää. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen vuoden 2024 lopussa on vastaava kuin komission kevään 2023 talousennusteessa, 58,7 prosenttia.
- (23) Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan kaikista energiatukitoimenpiteistä luovutaan asteittain vuonna 2024. Myös komission oletus on, että energiatukitoimenpiteistä luovutaan kokonaan vuonna 2024. Tämä perustuu oletukseen, jonka mukaan energian hinnat eivät nouse uudelleen.

(24) Asetuksessa (EY) N:o 1466/97 kehoitetaan parantamaan rakenteellista rahoitusasemaa vuosittain keskipitkän aikavälin julkisen talouden tavoitteen saavuttamiseksi käyttäen viitearvona 0,5:tä prosenttia suhteessa BKT:hen¹⁶. Ottaen huomioon julkisen talouden kestävyteen liittyvät näkökohdat ja tarpeen supistaa alijäämää alle perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen komissio katsoo, että rakenteellista rahoitusasemaa olisi asianmukaista parantaa vähintään 0,7 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024. Jotta tällainen parannus voidaan varmistaa, kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen kasvu¹⁷ ei komission menetelmän mukaisesti saisi vuonna 2024 olla enempää kuin 5,7 prosenttia, kuten nyt suositellaan. Tämä alentaisi myös pohjainflaatiota, joka ylittää reilusti euroalueen keskiarvon ja joka voisi korkeana pysyessään heikentää kilpailukykyä, ja vahvistaisi ulkoista rahoitusasemaa. Samaan aikaan olisi asteittain luovuttava jäljellä olevista energiatukitoimenpiteistä (komission tämänhetkisen arvion mukaan 2 % suhteessa BKT:hen vuonna 2023), jos energiamarkkinoiden kehitys sen sallii, ja aloitettava vähiten kohdennetuista toimenpiteistä, ja saatavat säästöt olisi käytettävä julkisen talouden alijäämän supistamiseen. Komission arvioiden mukaan tuloksena oleva nettomääräisten perusmenojen kasvu alittaisi vuodelle 2024 suositellun enimmäiskasvuvauhdin. Lisäksi kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten juoksevien perusmenojen kasvu vuonna 2023 ei komission kevään 2023 talousennusteen mukaan ole 12 päivänä heinäkuuta 2022 annetun neuvoston suosituksen mukainen. Jos ennuste toteutuu, nettomääräisten perusmenojen kasvua olisi asianmukaista hidastaa vuonna 2024.

---

¹⁶ Asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklassa edellytetään myös yli 0,5 prosentin sopeutusta suhteessa BKT:hen niiden jäsenvaltioiden osalta, joiden julkinen velka on yli 60 prosenttia suhteessa BKT:hen tai joiden velanhoitokykyyn kohdistuu huomattavampia riskejä.

¹⁷ Nettomääräiset perusmenot määritellään kansallisesti rahoitetuiksi menoiksi ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä, korkomenoja ja suhdanteesta johtuvia työttömyysmenoja.

- (25) Olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana, kansallisesti rahoitetut nettomääräiset perusmenot kasvavat komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 2,5 prosenttia vuonna 2024. Tämä on alle suositellun kasvuvauhdin. Komission kevään 2023 ennusteessa ennakoitu sopeutus on vähäisempää kuin energiatukitoimenpiteiden kokonaan lopettamisesta saatavat säästöt, mikä johtuu pysyviä menoja aiheuttavista toimenpiteistä, kuten julkisen sektorin palkankorotuksista, perhepaketista, johon sisältyvät verohyvitys ja korotetut lapsenetuudet, sekä eläkeuudistukseen kuuluvasta vanhempainhyvityksen käyttöönotosta.
- (26) Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan julkiset investoinnit vähenevät vuosien 2023 ja 2024 välillä 5,1 prosentista 4,0 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Investointien väheneminen johtuu siitä, että unionin pääasiassa rakennerahastojen kautta rahoittamia investointeja tehdään vähemmän. Vuoden 2023 vakausohjelmassa mainitaan uudistuksia ja investointeja, joiden odotetaan edistävän julkisen talouden kestävyyttä sekä kestävä ja osallistavaa kasvua. Niihin kuuluvat hiljattain hyväksytyt menokattojen käyttöönottoa koskeva uudistus ja eläkeuudistus, jotka ovat myös osa elpymis- ja palautumissuunnitelmaa.
- (27) Vuoden 2023 vakausohjelmassa esitetään julkisen talouden keskipitkän aikavälin kehitysura vuoteen 2026 saakka. Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan hallituksen tavoitteissa ennakoitaan alijäämän olevan 3,2 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2025 ja 2,2 prosenttia vuonna 2026. Sen vuoksi julkisen talouden alijäämän odotetaan laskevan alle perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon vuonna 2026.

(28) Slovakian verojärjestelmää voitaisiin uudistaa taloudellisen tehokkuuden parantamiseksi, ympäristön ja julkisen talouden kestävyysedistämiseksi sekä oikeudenmukaisuuden lisäämiseksi. Pienituloisten työhön kohdistuva verorasitus on erityisen suuri verrattuna muihin jäsenvaltioihin. Ympäristö- ja omaisuusverotusta ei sitä vastoin hyödynnetä täysin. Veroyhdistelmän muuttaminen voisi tukea kasvua ja edistää myös vihreää siirtymää ja ympäristökestävyttä. Vaikka talous on hyvin energiantensiivinen, vuonna 2021 ympäristöveroista saadut tulot olivat 2,5 prosenttia eli lähellä unionin keskiarvoa. Jätehuoltoon ja ilman pilaantumiseen liittyvät ympäristömaksut eivät edistä riittävästi resurssien tehokasta käyttöä eivätkä vähennä ympäristölle ja yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia. Ympäristöveroja ja maksuja ei ole indeksoitu, joten niistä saatavat tulot vähenevät ajan mittaan. Tieveroissa ja ajoneuvojen rekisteröintimaksuissa ei oteta riittävästi huomioon päästöintensiteettiä. Liikenteen verotuksen osuus kaikista verotuloista oli yhteensä vain 0,58 prosenttia, kun EU:n keskiarvo oli 1 %. Kiinteistöverotuksen osalta juoksevista kiinteistöveroista saatavat tulot olivat vuonna 2021 suhteellisen alhaiset (0,5 % suhteessa BKT:hen, kun unionin keskiarvo oli 1,2 %). Slovakiassa ei tällä hetkellä ole riittävästi tietoja kiinteistöveropohjan päivittämiseksi ja indeksoimiseksi markkina-arvojen mukaisesti, vaikka tämä voisi myös osittain hillitä edelleen vahvana jatkuvaa asuntokysyntää ja siihen liittyvää asuntojen hintojen voimakasta nousua. Lisäksi lisätoimet verojen yksinkertaistamiseksi ja verosäännösten noudattamisen parantamiseksi voivat lisätä julkisia tuloja ja siten tukea julkisen talouden kestävyttä ja parantaa oikeudenmukaisuutta. Slovakian arvonlisäveroa koskevien säännösten noudattamisvaje suureni edelleen vuonna 2020. Se pieneni vuoden 2019 ja vuoden 2020 välillä 15 prosentista 13,9 prosenttiin odotetuista arvonlisäveron kokonaistuotoista mutta ylittää edelleen unionin keskiarvon (9,1 %). Verohallinnon lisäparannukset, mukaan lukien sähköinen laskutus, esitäytetyt veroilmoitukset ja digitalisaatio, voisivat auttaa vähentämään verojärjestelmän vuotoja.

- (29) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja kyseisen asetuksen liitteessä V olevan kriteerin 2.2 mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Slovakian elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpano on tähän mennessä edennyt hyvin, mutta siinä on jatkossa jonkin verran haasteita. Slovakia esitti kaksi maksupyyntöä, jotka vastasivat 30:tä suunnitelmassa esitettyä välitavoitetta ja tavoitetta ja joiden seurauksena maksettiin yhteensä 1,11 miljardia euroa. Slovakia on ollut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa nopeimmin etenevien jäsenvaltioiden joukossa, mutta hallinnollisen kapasiteetin pullonkaulojen mahdollisesti aiheuttama vastatuuli ja tarve aloittaa REPowerEU-luvun täydentävät toimenpiteet, joita koskevat tiedot Slovakia toimitti osana suunnitelmansa tarkistusta 26 päivänä huhtikuuta 2023, vaativat entistä tiiviimpää keskittymistä täytäntöönpanoon. Uuden REPowerEU-luvun sisällyttäminen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan antaa mahdollisuuden rahoittaa lisäuudistuksia ja -investointeja, jotka tukevat Slovakian strategisia tavoitteita energian ja vihreän siirtymän alalla. Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen ja tosiasiallinen osallistuminen on edelleen tärkeää, jotta elpymis- ja palautumissuunnitelman ja sitä laajemman muun talous- ja työllisyyspolitiikan täytäntöönpano onnistuu ja jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen politiikan yleiseen linjaan.
- (30) Komissio hyväksyi kaikki Slovakian koheesiopolitiikan ohjelma-asiakirjat vuonna 2022. Koheesiopolitiikan ohjelmien nopea täytäntöönpano, joka täydentää elpymis- ja palautumissuunnitelmaa, REPowerEU-luku mukaan lukien, ja luo sen kanssa synergiaa, on keskeinen tekijä vihreän ja digitaalisen siirtymän aikaansaamisen, taloudellisen ja sosiaalisen häiriönsietokyvyn parantamisen sekä Slovakian alueiden tasapainoisen kehittymisen kannalta.

- (31) Niiden taloudellisten ja sosiaalisten haasteiden lisäksi, joihin vastataan elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ja koheesipolitiikan ohjelmilla, Slovakiassa on useita lisähaasteita, jotka liittyvät energiaan ja vihreään siirtymään.
- (32) Slovakian edistyminen kasvihuonekaasujen nettopäästöjen vähentämisessä on viime vuosina suurelta osin pysähtynyt. Maa on edelleen rakenteellisesti energiaintensiivinen talous, joka on hyvin riippuvainen fossiilisen energian tuonnista. Slovakian primäärienergiaintensiteetti oli vuonna 2020 noin 80 prosenttia unionin keskiarvoa suurempi, ja energian loppukulutus kasvoi 13,5 prosenttia vuodesta 2015 vuoteen 2021. Slovakia edistyi vuonna 2022 energian tuonnin monipuolistamisessa jonkin verran, mutta se ei ole ottanut käyttöön riittävästi kaasunsäästötoimenpiteitä. Maakaasun kulutus vähentyi Slovakiassa 1 prosenttia¹⁸ elokuun 2022 ja maaliskuun 2023 välisenä aikana, kun sitä verrataan keskimääräiseen kaasunkulutukseen samalla ajanjaksolla edeltävien viiden vuoden aikana. Tämä jää selvästi alle neuvoston asetuksessa (EU) 2022/1369¹⁹ säädetyin 15 prosentin vähennystavoitteen. Slovakiaa kannustetaan tehostamaan kaasun kysynnän tilapäiseen vähentämiseen tähtääviä toimia 31 päivään maaliskuuta 2024 saakka neuvoston asetuksen (EU) 2023/706²⁰ mukaisesti. Venäjältä tuotavan maakaasun osuus on kesästä 2022 lähtien pienentynyt 85 prosentista noin 50 prosenttiin. Elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvät uudistukset Slovakiassa ovat johtaneet uusiutuvan energian verkkoon liittämiseen käytettävissä olevan kapasiteetin huomattavaan kasvuun, mutta vain pieni osa vapaasta kapasiteetista on käytetty uusien uusiutuvan energian tuotantolaitosten liittämiseen verkkoon. Uusiutuvien energialähteiden nopeampi käyttöönotto auttaisi saavuttamaan ilmastotavoitteet sekä vähentämään Slovakian riippuvuutta fossiilisten polttoaineiden tuonnista (muun muassa Venäjältä) ja energiaköyhyyden riskiä energian hintojen vaihdellessa. Aurinko- ja tuulienergian kumulatiivinen kapasiteetti oli vuonna 2022 noin 7 prosenttia kokonaiskapasiteetista, mikä on toiseksi alin osuus unionissa.

---

¹⁸ Slovakian tiedot ovat parhaillaan Eurostatin validoitavana.

¹⁹ Neuvoston asetus (EU) 2022/1369, annettu 5 päivänä elokuuta 2022, koordinoituista kaasun kysynnän vähentämistoimenpiteistä (EUVL L 206, 8.8.2022, s. 1).

²⁰ Neuvoston asetus (EU) 2023/706, annettu 30 päivänä maaliskuuta 2023, asetuksen (EU) 2022/1369 muuttamisesta kaasun kysynnän vähentämistoimenpiteille vahvistetun kysynnän vähentämiskauden pidentämiseksi ja niiden täytäntöönpanoa koskevan raportoinnin ja seurannan tehostamiseksi (EUVL L 93, 31.3.2023, s. 1).

(33) Slovakia toteutti vuonna 2022 uudistuksia uusiutuvan energian markkinasuunnittelussa ja tukemisessa osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaansa, mutta lisätoimenpiteet mahdollistaisivat erityisesti tuuli- ja aurinkovoimaan, geotermiseen energiaan, biometaaniin ja vetyyn perustuvan uusiutuvan energian nopeamman käyttöönoton. Kyseisiin toimenpiteisiin kuuluisi lupa- ja hallintoprosessien yksinkertaistaminen, muun muassa perustamalla uusiutuvan energian hallinnollisia keskitettyjä asiointipisteitä, ja uusiutuvan energian ydinkehittämisaluet. Slovakia hyötyisi uusiutuvan energian verkkoon pääsyyn liittyvien menettelyjen tehostamisesta, erityisesti kapasiteetin varausjärjestelmän uudistamisesta, verkkoon liittymisen hallinnollisen rasitteen keventämisestä ja verkkoliitännäsmaksujen tarkistamisesta unionin vertailuesimerkkien ja parhaiden käytäntöjen mukaisesti. Slovakiassa on paljon mahdollisuuksia ajoittain saatavilla olevan uusiutuvan energian kasvavan määrän hyödyntämiseen: sähköverkkojen (sekä siirto- että jakeluverkkojen) nykyaikaistaminen, uusien sähkövarastojen rakentaminen ja uusiutuvan vedyn sääntelykehyksen edistäminen. Maakaasu, jota käytetään laajasti kaukolämpöjärjestelmien energialähteenä alueilla, joilla uusiutuvien lämmönlähteiden käyttöönotto on edelleen vähäistä, voitaisiin korvata panostamalla geotermisen energian ja biometaanin alojen kehittämiseen.

(34) Slovakia edistyy asuinrakennusten energiatehokkuuden parantamisessa tukivälineen ja koheesiorahaston kunnianhimoisten investointien ansiosta, mutta lisätoimia tarvitaan, erityisesti muiden julkisten ja yksityisten rakennusten kuin asuinrakennusten peruskorjauksia sekä energiaköyhyyteen ja haavoittuvassa asemassa oleviin kotitalouksiin kohdennettavia peruskorjaustoimenpiteitä. Rakennusten peruskorjausten nopeuttamiseksi ja uusien yksityisten investointien houkuttelemiseksi Slovakian olisi poistettava lukuisia pullonkauloja erityisesti i) mukauttamalla peruskorjausjärjestelmiä, ii) antamalla teknistä tukea, iii) kehittämällä keskitetyn asiointipisteen lähestymistapa, iv) keräämällä asiaankuuluvia julkisten rakennusten energiatietoja investointien asettamiseksi tärkeysjärjestykseen ja v) parantamalla eri viranomaisten ja rahoitusohjelmien välistä koordinaatiota. Tarvitaan lisätoimia, jotta energiaköyhyyteen voidaan puuttua rakenteellisesti, erityisesti asuntojen peruskorjausjärjestelmillä ja teknisellä ja hallinnollisella avulla, joka vastaa haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien tarpeita, sekä sosiaaliseen asuntotuotantoon kohdistettavilla uudistuksilla ja investoinneilla. Slovakian olisi oltava kunnianhimoisempi kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä sekä uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden lisäämistä koskevissa tavoitteissaan, jotta ne olisivat linjassa 55-valmiustavoitteiden kanssa.

- (35) Vihreän siirtymän kannalta keskeisten alojen ja ammattien työvoimapula ja osaamisvaje, muun muassa valmistusteollisuudessa sekä nettonollatekniologioiden käyttöönotossa ja ylläpidossa, aiheuttavat pullonkauloja nettonollatalouteen siirtymisessä. Korkealaatuiset koulutusjärjestelmät, jotka vastaavat työmarkkinoiden muuttuviin tarpeisiin, sekä kohdennetut täydennys- ja uudelleen koulutustoimenpiteet ovat avainasemassa osaamisvajeen vähentämisessä ja työmarkkinoille pääsyn ja työvoiman uudelleen kohdentamisen edistämiseksi. Hyödynnettävissä olevan työvoiman saamiseksi käyttöön kyseisten toimenpiteiden on oltava erityisesti sellaisten henkilöiden, alojen ja alueiden ulottuvilla, joihin vihreä siirtymä vaikuttaa eniten. Slovakiassa autoteollisuuden ja terästeollisuuden osuus työllisyydestä on unionin suurimpia, ja vihreä siirtymä vaikuttaa näihin aloihin huomattavasti. Samanaikaisesti vuonna 2022 raportoitiiin työvoimapulasta 24 ammatissa, joissa tarvitaan vihreää osaamista. Näitä olivat muun muassa eristäjät, putkiasentajat, putkihitsaajat sekä rakennussähköasentajat ja muut vastaavat sähköasentajat. Tämä edellyttää, että vihreää siirtymää vauhditetaan tehokkailla politiikan keinoilla monilla eri aloilla niin, että varmistetaan samanaikaisesti oikeudenmukaisuus.
- (36) Neuvosto on tutkinut vuoden 2023 vakausohjelman komission tekemän arvioinnin perusteella, ja sen lausunto²¹ ilmenee suosituksesta 1.

---

²¹ Asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

(37) Koska euroalueen jäsenvaltioiden taloudet ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa ja koska ne myötävaikuttavat yhdessä talous- ja rahaliiton toimintaan, neuvosto on suosittanut, että euroalueen jäsenvaltiot ryhtyvät – myös elpymis- ja palautumissuunnitelmiansa kautta – toimiin, joiden avulla ne i) säilyttävät velkakestävyuden ja pidättäytyvät laaja-alaisesta kokonaiskysynnän tukemisesta vuonna 2023, kohdentavat korkeiden energian hintojen vaikutuksen lieventämiseksi toteutettavat finanssipoliittiset toimenpiteet paremmin ja selvittävät asianmukaisia tapoja lopettaa tuki energian hintapaineiden vähentyessä, ii) pitävät julkisten investointien määrän suurena ja edistävät yksityisiä investointeja, joilla tuetaan vihreää ja digitaalista siirtymää, iii) tukevat palkkakehitystä, joka lieventää ostovoiman heikkenemistä, rajoittaen samalla kerrannaisvaikutuksia inflaatioon, parantavat edelleen aktiivista työvoimapolitiikkaa ja korjaavat osaamisvajeita, iv) parantavat liiketoimintaympäristöä ja varmistavat, että yrityksille annettava energiatuki on kustannustehokasta, väliaikaista ja kohdennettu elinkelpoisiin yrityksiin ja että sillä ylläpidetään kannustimia vihreään siirtymään, ja v) säilyttävät makrotalouden vakauden ja seuraavat riskejä sekä jatkavat samalla työtä pankkiunionin viimeistelemiseksi. Slovakian osalta suosituksilla 1, 2 ja 3 myötävaikutetaan euroaluetta koskevassa vuoden 2023 suosituksessa esitettyjen ensimmäisen, toisen, kolmannen ja viidennen suosituksen täytäntöönpanoon,

SUOSITTAA, että Slovakia toteuttaa vuosina 2023 ja 2024 toimia, joilla se

1. purkaa voimassa olevat hätätilanteen energiatukitoimenpiteet ja käyttää saatavat säästöt julkisen talouden alijäämän supistamiseen mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024; jos uusi energian hinnan nousu edellyttää uusia tai jatkettuja tukitoimenpiteitä, varmistaa, että tällaiset tukitoimenpiteet kohdennetaan haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen, että julkisella taloudella on toimenpiteisiin varaa ja että kannustimet energiansäästöön säilyvät;

varmistaa finanssipolitiikan maltillisuuden erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen nimelliskasvun vuonna 2024 enintään 5,7 prosenttiin²²;

jatkaa kansallisesti rahoitettuja julkisia investointeja ja varmistaa tukivälineen avustusten ja muiden unionin varojen tuloksellisen käytön erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi;

noudattaa vuoden 2024 jälkeen edelleen asteittaiseen ja kestäväan vakauttamiseen tähtävää julkisen talouden keskipitkän aikavälin strategiaa yhdistettynä investointeihin ja uudistuksiin, joilla edistetään voimakkaampaa kestäväa kasvua, jotta saavutetaan maltillinen julkisen talouden keskipitkän aikavälin rahoitusasema;

tekee veroyhdistelmästä tehokkaamman ja osallistavaa ja kestäväa kasvua paremmin tukevan muun muassa hyödyntämällä ympäristö- ja kiinteistöverotuksen mahdollisuuksia; vahvistaa edelleen verosäännösten noudattamista muun muassa jatkamalla verohallinnon digitalisointia;

vähentää kotitalouksien velkaan liittyviä riskejä tukemalla asuntotarjontaa ja vuokramarkkinoiden laajentamista;

---

²² Tämän arvioidaan vastaavan rakenteellisessa rahoitusasemassa vähintään 0,7 prosentin vuotuista parannusta suhteessa BKT:hen vuonna 2024, kuten johdanto-osan 24 kappaleessa todetaan.

2. jatkaa edelleen tiiviisti elpymis- ja palautumissuunnitelmansa vakaata täytäntöönpanoa ja aloittaa nopeasti siihen liittyvien toimenpiteiden täytäntöönpanon toimitettuaan suunnitelmaan äskettäin lisäyksen, joka sisältää REPowerEU-luvun; jatkaa koheesiopolitiikan ohjelmien nopeaa täytäntöönpanoa, joka täydentää elpymis- ja palautumissuunnitelmaa ja luo sen kanssa synergiaa;
3. vähentää talouden riippuvuutta fossiilisista polttoaineista, erityisesti teollisuudessa ja lämmityksessä käytettävästä maakaasusta, ja monipuolistaa fossiilisten polttoaineiden tuontia; nopeuttaa uusiutuvan energian, erityisesti tuuli- ja aurinkovoiman, geotermisen energian sekä uusiutuvien kaasujen, käyttöönottoa asiaankuuluvien kestävyyskriteerien mukaisesti; yksinkertaistaa uusiutuvan energian käyttöönottolupien myöntämismenettelyjä ja uusiutuvan energian käyttöönottoon liittyviä hallinnollisia menettelyjä, muun muassa perustamalla keskitettyjä asiointipisteitä ja ydinkehittämisalueita; nykyaikaistaa sähköverkkoa sekä tehostaa ja keventää menettelyjä uusiutuvan energian liittämiseksi verkkoon; nopeuttaa ja tehostaa julkisten ja yksityisten rakennusten pitkälle meneviä energiaremontteja, puuttuu energiaköyhyyteen pienipalkkaisten kotitalouksien asuntojen korjauksilla ja lisää panostusta politiikkatoimiin, joiden tarkoituksena on vihreän siirtymän edellyttämien taitojen ja osaamisen tuottaminen ja hankkiminen.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja